

Sprawozdanie za lata 2023-2024

Z REALIZACJI „GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA EŁK NA
LATA 2023-2026”

Wydział Strategii i Rozwoju | 2025 r.

Wstęp

Gminny program opieki nad zabytkami miasta Ełk na lata 2023-2026 (GPOnZ) został przyjęty uchwałą nr LI.533.2023 Rady Miasta Ełku z 22 lutego 2023 r. Dokument określa kierunki działań w zakresie opieki nad zabytkami: wskazuje konieczne do wykonania zadania i sugeruje sposoby ich realizacji poprzez określenie podstawowych działań organizacyjnych, finansowych, promocyjnych i ochronnych.

Główne, długoterminowe **cele polityki Miasta Ełk**, związane z ochroną zabytków i wynikające z przyjętego programu to:

1. rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
2. eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
3. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
4. tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki;
5. włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Miasta Ełku;
6. uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami.

Głównym celem przyjętego programu jest **zwiększenie roli dziedzictwa kulturowego w rozwoju społeczno-gospodarczym Ełku**.

Cele operacyjne programu to:

I. Stworzenie uwarunkowań prawnych sprzyjających skuteczniejszemu sprawowaniu opieki nad zabytkami:

- a) powołanie do życia funkcji miejskiego konserwatora zabytków,
- b) przeprowadzenie audytu regulacji dotyczących postępowania w wypadku powstania bezpośredniego zagrożenia dla zabytków,
- c) stworzenie spójnego koncepcyjnie programu budowania świadomości społecznej różnorodności kulturowej Mazur i Pogranicza.

II. Zbudowanie lokalnego systemu edukacji społecznej w zakresie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Ełku:

- a) zwiększenie wiedzy wśród przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych w zakresie właściwych metod rewaloryzacji i remontownia obiektów zabytkowych,
- b) spowodowanie włączenia problematyki dziedzictwa kulturowego do wszystkich poziomów kształcenia w placówkach oświatowych poprzez upowszechnienia istniejącego bogactwa materiałów informacyjno-edukacyjnych o dziedzictwie kulturowym Ełku,
- c) odpowiednie oznakowanie zabytków nieruchomych, poprzez wdrożenie mechanizmu finansowania tabliczek identyfikacyjnych prywatnym właścicielom nieruchomości,

d) spowodowanie poszanowania i wzrostu na poziomie lokalnym świadomości znaczenia niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienie, aby to dziedzictwo było wzajemnie doceniane.

III. Integracja społeczeństwa poprzez rozbudzanie poczucia wspólnej odpowiedzialności za miejsce swojego zamieszkania, w którym może występować dziedzictwo różnorodne kulturowo:

a) udzielanie finansowego wsparcia z budżetu miasta na konserwację zabytków rejestrowych oraz zabytków wpisanych do GEZ,

b) wspieranie aktywności społecznej w zakresie ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, m.in. dotacje dla NGO, regranting czy inicjatywa lokalna mieszkańców,

c) powołanie do życia społecznych opiekunów zabytków ełckich, którzy w ramach wolontariatu wspomagają administrację miasta w opiece nad zabytkami oraz angażują się w budowanie społecznej świadomości lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Zarówno długoterminowe cele polityki Miasta Ełku jak i priorytety programu opieki stanowią kontynuację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Ełk na lata 2019-2022.

Podstawa prawna

Zgodnie z art.87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz.U.2022.840) Prezydent zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji programu opieki nad zabytkami, które przedstawia Radzie Miasta Ełku.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje realizację zadań dla wyznaczonych celów zawartych w GPOnZ w okresie od 22 lutego 2023 r. do 31 grudnia 2024 r. Sprawozdanie sporządzono na podstawie informacji i danych pozyskanych z komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Ełku, Starostwa Powiatowego, jednostek miejskich oraz prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych. Zebrane dane usystematyzowano i ułożono priorytetami i zadaniami opisanymi w GPOnZ.

Zadania realizowane w ramach celu operacyjnego I – *Stworzenie uwarunkowań prawnych sprzyjających skuteczniejszemu sprawowaniu opieki nad zabytkami:*

I.a. Powołanie do życia funkcji miejskiego konserwatora zabytków

W strukturze Urzędu Miasta Ełku zadania wiążące się z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami rozdzielone są pomiędzy pracowników różnych wydziałów.

Sprawy dotyczące Gminnej Ewidencji Zabytków m.in. aktualizacja, dokonywanie wpisów zabytków do ewidencji czy wykreślanie prowadzi pracownik Wydziału Planowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami. Procesem udzielania dotacji na przeprowadzanie prac konserwatorskich, restauratorskich czy robót budowlanych przy zabytkach zajmuje się pracownik Wydziału Strategii i Rozwoju. Również w tym wydziale prowadzone są sprawy dotyczące sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami i gminnego programu rewitalizacji oraz sporządzanie sprawozdań z realizacji tych programów.

I.b. Przeprowadzenie audytu regulacji dotyczących postępowania w wypadku powstania bezpośredniego zagrożenia dla zabytków

Miasto Ełk posiada Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych sporządzony w 2005 r. Celem opracowanego planu jest zapewnienie systemowego, skoordynowanego i efektywnego działania na zdarzenia kryzysowe o skutkach wykraczających poza granice jednej jednostki organizacyjnej lub takie, które wymagają zaangażowania sił przekraczających możliwości reagowania miasta, a w wypadkach zdarzeń o bardzo dużej skali pozyskanie pomocy z sąsiednich gmin, powiatu, województwa lub szczebla centralnego.

W latach 2023-2024 plan był aktualizowany m.in. w zakresie części graficznej i wykazu telefonów.

1 stycznia 2025 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej. Zgodnie z zapisami tej ustawy w art. 45 pkt 9 minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wykaz podmiotów zobowiązanych do sporządzenia planu ochrony dóbr kultury na czas wojny oraz tryb zgłaszania tych podmiotów w celu wpisania ich do wykazu, uwzględniając wartość i znaczenie obiektów i zbiorów tych podmiotów dla dziedzictwa narodowego.

I.c. Pogłębienie działań mających na celu budowanie świadomości społecznej różnorodności kulturowej Pogranicza, (którego częścią jest Ełk)

Muzeum Historyczne w Ełku (MHE) prowadzi różnego rodzaju działania, mające na celu poznawanie, ochronę i przybliżanie współczesnym mieszkańcom niepowtarzalne wielokulturowe dziedzictwo Ełku i Mazur. Swoją misję MHE realizuje poprzez gromadzenie zbiorów, organizację wystaw i wydarzeń kulturalnych, a także działalność edukacyjną, popularyzatorską i wydawniczą. Wydarzenia skierowane do mieszkańców i turystów.

W latach 2023-2024 Muzeum przygotowało i przeprowadziło:

1. Wystawę „Światłem zapisane. Fotograficzna historia Ełku” 2023.
2. Wystawę plenerową „1957. Ełk w obiektywie Giseli i Klause Skibowskich” 2023.
3. Wystawę plenerową „Michał Kajka – znany i nieznany poeta z Mazur” 2023.
4. Wystawę obrazów Wandy Sadowskiej „Ełk. Przenikania II” 2023.
5. Liczne zajęcia edukacyjne związane z Ełkiem i Mazurami 2023 i 2024.
6. Liczne wykłady, spotkania i dyskusje panelowe związane z Ełkiem i Mazurami 2023 i 2024.
7. Zwiedzanie ścieżki edukacyjnej „Co kryje stara lokomotywnia?” 2023 i 2024.
8. Przejazdy EKW, w tym Pociąg do Kultury 2023 i 2024.
9. Europejską Noc Muzeów 2023 i 2024.
10. Lato w Muzeum. Wtorki na Kolejce 2023 i 2024.
11. Kareta plauka – stała ekspozycja w budynku Centrum Edukacji Muzealnej oraz film edukacyjno-promocyjny na jej temat 2024.
12. Wystawę „Wielka Wojna na Mazurach” 2024.
13. Wystawę „Skarb z ulicy Główniej 2.0”, w tym Cyfrowa Galeria Zbiorów 2024.
14. Spotkania rodzinne z cyklu Sobotni Poranek w Muzeum 2024.

Zadania realizowane w ramach priorytetu II – Zbudowanie lokalnego systemu edukacji społecznej w zakresie wiedzy o dziedzictwie kulturowym Ełku:

II.a. Zwiększenie wiedzy wśród przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych w zakresie właściwych metod rewaloryzacji i remontowania obiektów zabytkowych

Informacje o możliwościach finansowania zabytkowych kamienic, przekazują raz w roku pracownicy spółki Administrator, na zebraniach wspólnot mieszkaniowych. Wówczas podejmowane są działania przygotowujące do złożenia dokumentów aplikacyjnych do kolejnego udzielenia dotacji. Wspólnota podejmuje uchwały odnośnie tworzenia dokumentacji technicznej, pozwoleń od konserwatora itp.

II.b. Spowodowanie włączenia problematyki dziedzictwa kulturowego do wszystkich poziomów kształcenia w placówkach oświatowych poprzez upowszechnianie istniejącego bogactwa materiałów informacyjno – edukacyjnych o dziedzictwie kulturowym Ełku

Zarówno szkoły jak i przedszkola organizowały w latach 2023-2024 szereg różnorodnych wydarzeń, w których wzięło udział ok 7682 osób:

- zabawy i zajęcia z wykorzystaniem puzzli o Ełku, książek z wierszami i legendami o Ełku; oglądanie filmów o naszym mieście; nauka piosenek o naszej miejscowości,
- czynne uczestnictwo nauczycieli w spotkaniach Miłośników Ełku, odczytach historycznych, zorganizowanych w Muzeum Historycznym w Ełku,
- pomoc w zbiórkach starych pamiątek o Ełku, zdjęć, monet, przedmiotów z okresu przedwojennego do Muzeum Historycznego w Ełku,
- „Miejsca pamięci w mazurskich lasach” – spotkanie z leśnikiem. Przybliżenie dzieciom postaci Tadeusza Skalskiego i Mariana Sołtysiaka,
- „Ełk – moje miasto” – audycja radiowa w Radio Bayer Fm z udziałem dzieci i nauczycieli. Audycja dotyczyła tradycji, kultury i historii miasta Ełku,
- Pamiętamy o tych, którzy polegli za Ojczyznę” – wycieczka na cmentarz komunalny w Ełku, wzbudzenie szacunku do miejsc pamięci narodowej,
- Obchody Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego - organizacja konkursów wewnątrz przedszkolnych, realizacja zajęć,
- zwiedzanie obiektów: Cerkwi Świętych Apostołów Piotra i Pawła, kościoła Najświętszego Serca Jezusowego, Muzeum Kropli Wody, Muzeum Historyczne, Miejska Biblioteka Publiczna, Park Kopernika, Park Solidarności,
- innowacja pedagogiczna pt. „Ełckie wędrówki – zdrowe dla nóg, zdrowe dla głowy”,
- wycieczki kulturoznawcze – zabytki Ełku,
- wycieczka do Ogródka – poznanie postaci Michała Kajki,

- sprzątanie cmentarzy,
- wydawanie gazetki szkolnej Samorządnik,
- spotkania z regionalistą dotyczące I wojny światowej i dwudziestolecia międzywojennego na Mazurach,
- XV Powiatowy Konkurs Recytatorski Poetów Pogranicza Warmii, Mazur i Suwalszczyzny „Cudze chwalicie swego nie znacie...”,
- lekcje wychowawcze – patriotyzm lokalny „Ełk – moja mała ojczyzna”.

MHE, liczba wydawnictw dotyczących dziedzictwa kulturowego miasta:

1. Katalog wystawy „Światłem zapisane. Fotograficzna historia Ełku”, red. Jakub Knyżewski, Ełk: Muzeum Historyczne w Ełku 2023, nakład: 200 egz.
2. Katalog wystawy „Michał Kajka – znany i nieznany poeta z Mazur”, Anna Bus, Jakub Knyżewski, Michał Misztal, dr Rafał Żytyniec, Ełk: Muzeum Historyczne w Ełku 2023, nakład: 300 egz.
3. Katalog wystawy „Wielka Wojna na Mazurach”, red. Jakub Knyżewski, autorzy tekstów: Maciej Górny, Jakub Knyżewski, Lesław Sadowski, Piotr Szlanta, Alexander Watson, Rafał Żytyniec, Ełk: Muzeum Historyczne w Ełku 2024, nakład: 200 egz.
4. Bibliotheca Lyccensis, tom 2: „Skarb monet z XVII w. z Ełku”, Grzegorz Śnieżko, Ełk: Muzeum Historyczne w Ełku 2024, nakład: 300 egz.

II.c. Odpowiednie znakowanie zabytków nieruchomych

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 12, właściciel zabytku może umieścić na nim znak informujący, iż dany obiekt jest zabytkiem wpisanym do Rejestru Zabytków, prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Z informacji uzyskanych ze Starostwa Powiatowego wynika, że właściciele zabytków nie oznakowują obiektów, które są ich własnością.

Część ełckich zabytków, ujętych w rejestrze wojewódzkim, oznakowanych jest tablicami zawierającymi informacje w języku polskim o ich historii m.in.: Ełcka Kolej Wąskotorowa, kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. św. Wojciecha, kościół ewangelicki, obecnie parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusowego, park miejski, budynki mieszkalno-usługowe przy ul. Armii Krajowej 10 i 20 oraz budynek administracyjny Urzędu Miasta przy ul. Piłsudskiego 2, budynek Wyższego Seminarium Duchownego, wieża ciśnień, cmentarz komunalny i wojskowy przy ul. Cmentarnej, cmentarze wojenne z I wojny światowej przy ul. 11 Listopada i Kajki, cmentarz rzymsko-katolicki przy ul. Pięknej.

II.d. Spowodowanie poszanowania i wzrostu na poziomie lokalnym świadomości znaczenia niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienie, aby to dziedzictwo było wzajemnie doceniane

Instytucjami, w których działalności znajduje się m. in. ochrona i kultywowanie przejawów dziedzictwa niematerialnego są: Miejska Biblioteka Publiczna, Ełckie Centrum Kultury i Szkoła Artystyczna w Ełku (dział ECK).

Przy Ełckim Centrum Kultury od 2001 r. działa Mazurski Zespół Pieśni i Tańca Ełk. Jest to grupa, która stara się odtworzyć zapomniane zwyczaje i obrzędy regionu Mazur, wraz z muzyką, przyśpiewkami, pieśniami i tańcem, a tym samym, przywracać zapomnianą historię i tradycje własnego regionu i wielu innych regionów Polski.

Mazurski Zespół Pieśni i Tańca EŁK pełni rolę nie tylko artystyczną, ale także edukacyjną. Oferuje różne formy prezentacji polskiego folkloru m. in. lekcje folkloru, „Mazurskie kolędowanie” czy widowisko muzyczno-taneczne „Caffe Retro”, które przenosi widza w lata 20. CAFFE RETRO to miejsce, w którym można usłyszeć piosenki ulicznych grajków oraz stare lwowskie i wileńskie szlagiery.

Od 2004 r. w Ełckim Centrum Kultury organizowany jest Światowy Festiwal Folkloru Tęcza. Gośćmi festiwalu są głównie zespoły z różnych zakątków świata, a także grupy polskie. Każdego roku w imprezie bierze udział około 15 zespołów folklorystycznych. W latach 2023-2024 odbyły się 20 i 21 edycja festiwalu.

Zadania realizowane w ramach priorytetu III – Integracja społeczeństwa poprzez rozbudzenie poczucia wspólnej odpowiedzialności za miejsce swojego zamieszkania, w którym może występować dziedzictwo różnorodne kulturowo:

III.a. Udzielanie finansowego wsparcia z budżetu miasta na konserwację zabytków rejestrowych oraz zabytków wpisanych do GEZ

Samorząd miasta Ełku udziela wsparcia finansowego na przeprowadzanie prac konserwatorskich, restauratorskich czy robót budowlanych od 2011 r. Do 2018 r. uzyskanie dotacji możliwe było tylko w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

W październiku 2018 r. Rada Miasta Ełku podjęła uchwałę nr LI.490.18 Rady Miasta Ełku z dnia 16 października 2018 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanym na terenie miasta Ełku i na jej podstawie są przyznawane dotacje.

Lista dotacji przyznanych w 2023 r.

1. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Wojska Polskiego 19

Koszt całkowity inwestycji – 108 371,07 zł

Otrzymane dofinansowanie – 30 000,00 zł

Zakres prac:

- Renowacja elewacji frontowej z zachowaniem i odtworzeniem istniejącego detalu architektonicznego, renowacja balkonów

2. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Moniuszki 4

Koszt całkowity inwestycji – 128 629,81 zł

Otrzymane dofinansowanie – 60 000,00 zł

Zakres prac:

- Wykonanie izolacji ścian fundamentowych, opaska budynku, remont balkonu

3. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Chopina 14

Koszt całkowity inwestycji – 115 439,57 zł

Otrzymane dofinansowanie – 50 000,00 zł

Zakres prac:

- Remont elewacji budynku: naprawa rys, usunięcie starej farby, uzupełnienie ubytków, malowanie elewacji, odnowienie balustrad i krat, malowanie drzwi wejściowych

4. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Armii Krajowej 13

Koszt całkowity inwestycji – 133 102,40 zł

Otrzymane dofinansowanie – 60 000,00 zł

Zakres prac:

- Remont elewacji budynku: naprawa rys, usunięcie starej farby, uzupełnienie ubytków, malowanie elewacji, odnowienie obramień okiennych i drzwiowych, rekonstrukcja detali architektonicznych, wymiana okien piwnicznych, remont balkonów

5. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Chopina 4

Koszt całkowity inwestycji – 305 348,93 zł

Otrzymane dofinansowanie – 100 000,00 zł

Zakres prac:

- Remont dachu i elewacji: renowacja kominów, wykonanie nowej warstwy papy, obróbki blacharskie, wymiana pokrycia dachowego na stromym dachu, uzupełnienie ubytków tynku, renowacja cokołu oraz elementów ozdobnych gzymsów, wymiana parapetów, odnowienie stolarki okiennej i drzwiowej, odnowienie balustrad, ocieplenie ścian

Lista dotacji przyznanych w 2024 r.

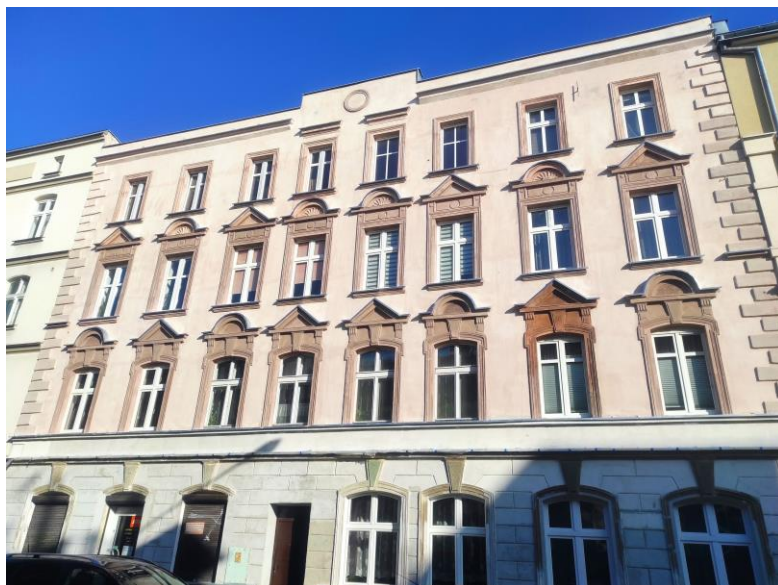
1. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Orzeszkowej 17

Koszt całkowity inwestycji – 119 551,78 zł

Otrzymane dofinansowanie – 50 000,00 zł

Zakres prac:

- remont elewacji frontowej i szczytowej wraz z obróbkami blacharskimi

2. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Mickiewicza 38

Koszt całkowity inwestycji – 70 391,81 zł

Otrzymane dofinansowanie – 20 000,00 zł

Zakres prac:

- Tynkowanie i malowanie ściany szczytowej budynku

3. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Chopina 17

Koszt całkowity inwestycji – 69 238,20 zł

Otrzymane dofinansowanie – 30 000,00 zł

Zakres prac:

- Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej ścian piwnic budynku

4. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Wojska Polskiego 7

Koszt całkowity inwestycji – 450 292,32 zł

Otrzymane dofinansowanie – 100 000,00 zł

Zakres prac:

- Remont elewacji budynku mieszkalno-usługowego

5. Wspólnota Mieszkaniowa przy ulicy Moniuszki 5

Koszt całkowity inwestycji – 649 714,67 zł

Otrzymane dofinansowanie – 80 000,00 zł

Zakres prac:

- Remont elewacji budynku

W 2023 r. Gmina Miasto Elk pozyskała środki z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków Polski Ład. W pierwszej edycji programu wsparcie w formie dotacji otrzymały: Parafia p.w. Św. Wojciecha na renowację witraża (78 tys. zł) oraz remont i konserwację więźby dachowej

z częściową wymianą elementów poddasza (49 tys. zł) – dotacja samorządowa; Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Chopina 21 na renowację zabytkowego budynku mieszkalnego (490 tys. zł) – inwestycja miejska; Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Wojska Polskiego 38 na renowację zabytkowej kamienicy (490 tys. zł) – dotacja samorządowa.

W drugiej edycji programu wsparcie otrzymało Muzeum Historyczne w Ełku na realizację inwestycji „Przebudowa i adaptacja budynku mieszkalno – magazynowego (magazyn stacyjny) na budynek administracyjno – biurowy z częścią gospodarczą, na terenie EKW w Ełku” (399 tys. zł).

Z kolei z Rządowego Programu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych Gmina Miasto Ełk pozyskała dofinansowanie w wysokości 4 152 180,15 zł na remont dachu z wymianą poszycia, remont konstrukcji drewnianej dachu oraz remont i ocieplenie stropu w budynku Szkoły Podstawowej nr 2 przy ul. Małeckich 1 w Ełku.

Oprócz dotacji udzielanych przez Radę Miasta Ełku, właściciele zabytków we własnym zakresie przeprowadzają różnego rodzaju prace.

Pozostałe inwestycje wykonane w latach 2023 - 2024 w obiektach wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków:

Obiekt	Zakres prac	Koszt
REJESTR ZABYTEKÓW		
Budynek Kurii Biskupiej ul. 3 Maja 10	Odnowienie pomieszczeń na 1 piętrze	26 000,00 zł
	Odnowienie pomieszczeń na 3 piętrze	10 000,00 zł
	Izolacja i naprawa trzech balkonów	12 000,00 zł
	Naprawa i częściowa wymiana rynien	6 000,00 zł
Zespół zamkowy (zamek i budynek powięzienny)	Rewaloryzacja budynku zamku i budynku byłego więzienia w oparciu o wyniki badań archeologicznych	2 143 700 zł (środki własne inwestora)
Kamienica ul. 3 Maja 11	Prace nad przygotowaniem dokumentacji wykonawczej obiektu zabytkowego	228 000 zł (środki własne/prywatne)
GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW		
Budynek siedziby Urzędu Miasta i Starostwa Powiatowego ul. Piłsudskiego 4	Trwają prace budowlane obejmujące roboty termomodernizacyjne w zakresie ocieplenia budynku, wymiany instalacji grzewczej oraz wymiany stolarki okiennej	12 750 488,57 zł z czego 11 475 439,71 zł pochodzi z Rządowego Funduszu Polski Ład

Obiekt	Zakres prac	Koszt
Budynki Zboru Kościoła Chrześcijan Baptystów ul. 3 Maja 8	W ramach projektu „Rewitalizacja obiektów Kościoła Baptystycznego w Ełku wraz z otoczeniem” w 2023 r. prowadzone były działania związane z zakupem wyposażenia	226 664,39 zł

Prowadzenie okresowych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych, stanowiących własność gminy w celu wytypowania najbardziej zagrożonych, wymagających niezbędnych remontów.

Kontrole stanu zachowania obiektów zabytkowych w postaci cmentarzy stanowiących własność gminy prowadzone są co roku przez pracowników Wydziału Mienia Komunalnego, Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych, spółki „Administrator” oraz przedstawiciela Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie Delegatura w Ełku.

Inwestycje wykonane w latach 2023 - 2024 w obiektach wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków będących własnością Gminy Miasta Ełk w całości lub części:

Obiekt	Zakres prac	Koszt
REJESTR ZABYTKÓW		
Ełcka Kolej Wąskotorowa	Działania utrzymaniowe i naprawcze mające na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania EKW	330 000,00 zł
	Zakup podkładów kolejowych	73 431,00 zł
	Utrzymanie i konserwacja pasów przeciwpożarowych przy linii kolejowej	17 835,00 zł
Cmentarz komunalny i wojskowy przy ul. Cmentarnej	W 2024 r. przeprowadzony został remont 119 steli żołnierzy armii niemieckiej na części wojennej cmentarza komunalnego przy ul. Cmentarnej w Ełku w ramach zadania pn. „Remont steli żołnierzy armii niemieckiej poległych w czasie I wojny światowej”. Zakres zadania obejmował prace remontowe polegające na m. in.: 1) dokonaniu pionizacji wytypowanych steli, 2) oczyszczeniu z mchu, porostów i przebarwień powstałych wskutek warunków atmosferycznych,	Całkowity koszt 101 657,40 zł dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego w kwocie 84 800 zł.

Obiekt	Zakres prac	Koszt
	3) uzupełnieniu ubytków steli (beton naprawczy), a w przypadku jednej pękniętej steli rekonstrukcja (sklejenie, uzupełnienie betonem naprawczym), 4) uczynieniu i uaktualnieniu danych dotyczących pochowanych żołnierzy, 5) zabezpieczeniu powierzchni steli odpowiednimi środkami chemicznymi oraz zamontowaniu tablicy informującej o źródle finansowania projektu. Wartość całkowita zadania to.	
GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW		
Budynek mieszkalny przy ul. Wojska Polskiego 20	Wymiana istniejącego pokrycia dachowego na pokrycie w postaci pasów z blachy płaskiej kładzonej na rąbek, konserwacja drewnianych elementów więźby dachowej, wykonanie izolacji termicznej przegrody dachowej, wykonanie nowego systemu rynnowego, wykonanie izolacji termicznej i otynkowanie ścian oddzielenia przeciwpożarowego.	167 040,00 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Słowackiego 4	Remont dachu (montaż płyt styropapy, montaż kominków wentylacyjnych, wykonanie warstwy pokrycia dachowego z papy termozgrzewalnej, wykonanie nowych obróbek blacharskich).	34 560,00 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Orzeszkowej 18	Remont schodów drewnianych na klatce schodowej (demontaż oraz montaż nowej balustrady drewnianej, wymiana stopnic, podstopnic oraz podestów drewnianych, wymiana drewnianych listew przypodłogowych, wykonanie konstrukcji schodów od podwórza, wymiana drzwi do piwnicy).	139 834,61 zł

Obiekt	Zakres prac	Koszt
Budynek mieszkalny przy ul. Orzeszkowej 22	Remont dachu (montaż płyt styropapy, montaż kominków wentylacyjnych, wykonanie warstwy pokrycia dachowego z papy termozgrzewalnej, wykonanie nowych obróbek blacharskich).	70 857,44 zł
	Wymiana wewnętrznych schodów drewnianych (demontaż oraz montaż nowej balustrady drewnianej, wymiana stopnic, podstopnic oraz podestów drewnianych, wymiana drewnianych listew przypodłogowych, wykonanie konstrukcji schodów od podwórza, wymiana drzwi do piwnicy).	97 765,94 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Mickiewicza 13	Remont klatki schodowej (uzupełnienie ubytków ścian i sufitów, malowanie schodów i balustrady, skucie terakoty, wykonanie wylewki wyrównującej, montaż paneli winylowych).	19 000,00 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Orzeszkowej 24	Remont klatki schodowej (uzupełnienie ubytków ścian i sufitów, malowanie schodów i balustrady, montaż opraw oświetleniowych LED).	20 223,06 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Armii Krajowej 40	Remont klatki schodowej (uzupełnienie ubytków ścian i sufitów, malowanie schodów i balustrady, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, ułożenie płytek gresowych na podestach, montaż cokolków).	42 582,11 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Mickiewicza 16	Remont schodów drewnianych na klatce schodowej (demontaż oraz montaż nowej balustrady drewnianej, wymiana stopnic, podstopnic oraz podestów drewnianych, wymiana drewnianych listew	73 440,00 zł

Obiekt	Zakres prac	Koszt
	przypodłogowych, lakierowanie elementów).	
Budynek mieszkalny przy ul. Armii Krajowej 6	Wykonanie oraz montaż kraty rolowanej w bramie budynku.	17 280,00 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Wawelskiej 12	Remont dwóch klatek schodowych (szpachlowanie i malowanie ścian i sufitów, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, malowanie balustrady, malowanie stolarki drzwiowej, wymiana drzwi wejściowych do klatek schodowych).	74 664,51 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Wawelskiej 2	Remont klatki schodowej (szpachlowanie i malowanie ścian i sufitów, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, malowanie schodów, ułożenie płytek gresowych na podestach, malowanie balustrady).	57 746,65 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Mickiewicza 24 /Orzeszkowej 2	Wymiana istniejącego pokrycia dachowego na pokrycie w postaci pasów z blachy płaskiej kładzonej na rąbek, konserwacja drewnianych elementów więźby dachowej, wykonanie izolacji termicznej przegrody dachowej, wykonanie nowego systemu rynnowego, wykonanie izolacji termicznej i otynkowanie ścian oddzielenia przeciwpożarowego.	364 087,60 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Gdańska 1 i 3	Malowanie klatek schodowych (szpachlowanie i malowanie ścian i sufitów, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, malowanie balustrady).	62 630,00 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Słowackiego 9	Remont klatki schodowej (szpachlowanie i malowanie ścian i sufitów, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, malowanie schodów, malowanie balustrady).	50 055,62 zł

Obiekt	Zakres prac	Koszt
Budynek mieszkalny przy ul. Gdańskiej 20	Remont klatki schodowej (szpachlowanie i malowanie ścian i sufitów, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, malowanie schodów, malowanie balustrady).	63 627,77 zł
Budynek mieszkalny przy ul. Chopina 21	Remont klatki schodowej (skucie tynków, otynkowanie, szpachlowanie i malowanie ścian i sufitów, wykonanie tynku mozaikowego na lamperii, malowanie schodów, malowanie balustrady, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej).	87 378,02 zł

III.b. Wspieranie aktywności społecznej w zakresie ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, m. in. dotacje dla NGO, regranting czy inicjatywa lokalna mieszkańców

W latach 2023-2024 samorząd miejski wsparł finansowo 11 projektów zrealizowanych przez środowiska lokalne, których celem było promowanie dziedzictwa kulturowego Ełku.

Przykładowe inicjatywy:

- Ełckie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej 2023 i 2024;
- wydawanie czasopisma społeczno - kulturalnego „EŁK I MY”;
- XXVIII Wojewódzki Konkurs Recytatorski Poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego;
- (nie)ZAPOMNIANE MIEJSCA NASZEJ MAŁEJ OJCZYZNY;
- „Poznaj miasto z Przewodnikiem”.

III.c. Powołanie do życia społecznych opiekunów zabytków ełckich, którzy w ramach wolontariatu wspomagają administrację miasta w opiece nad zabytkami oraz angażują się w budowanie społecznej świadomości lokalnego dziedzictwa kulturowego

Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu od 2018 roku wspólnie z Uniwersytetem Ludowym w Ełku jest organizatorem akcji „Poznaj miasto z przewodnikiem”. Jej celem jest promowanie dziedzictwa kulturowego Mazur oraz walorów turystycznych Ełku i regionu. W roku 2023 odbyło się 9 spacerów, z kolei w 2024 było ich 8.

Tematy spacerów w 2024 r:

- 07.07 – SPACER OTWARCIA. Szlakiem z przedwojennego przewodnika cz. I,
- 14.07 – Od gotyku po współczesność,
- 21.07 – Historie zapisane w ełckiej wyspie,
- 28.07 – Świadkowie historii. Szlakiem ełckich pomników i tablic pamiątkowych,
- 04.08 – Ełk w obliczu świętości: Wędrówka po miejscach kultu
- 11.08 – Ełcki street art.,
- 18.08 – Szlakiem z przedwojennego przewodnika cz. II,
- 25.08 – SPACER ZAMKNIĘCIA. Czary-mary i procesy.

Podsumowanie

Analizując dane za okres 2023-2024 z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Ełk na lata 2023-2026” zauważyć można utrzymanie przeprowadzanych działań zaplanowanych w poprzednim programie. Obiekty zabytkowe w Ełku zachowane są w dobrym stanie, na bieżąco remontowane, zaś wszelkie działania przy zabytkach są uzgadniane i akceptowane przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Właściciele zabytków wpisanych do rejestru, jak i budynków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków przygotowują plany remontowe zabytków, ekspertyzy, badania itp. dla poszczególnych obiektów. Starania o poprawę stanu technicznego i estetykę ełckich zabytków wspierane są przez samorząd miejski, który corocznie współfinansuje część inwestycji.

Istotą programu, oprócz aspektów inwestycyjnych, jest edukacja i promocja w zakresie opieki nad zabytkami oraz szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego. Zarówno samorząd miejski, jak i środowiska lokalne podejmują szereg inicjatyw mających na celu rozwijanie wiedzy oraz promowanie kultury, historii i tradycji miasta i regionu.

Działania te powinny być kontynuowane w kolejnych latach co przyczyni się do budowania silnej tożsamości lokalnej mieszkańców miasta a także zwiększenia jego atrakcyjności turystycznej.

Od lutego 2023 do grudnia 2024 Gmina Miasto Ełk realizowała Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2023–2026, wykorzystując dostępne środki prawne, finansowe i merytoryczne. W sprawozdaniu ujęto tylko zadania, które faktycznie wykonano. Wyniki potwierdzają, że gmina skutecznie dba o zabytki i promuje dziedzictwo kulturowe regionu. W kolejnych latach planowana jest kontynuacja oraz rozszerzenie tych działań.